

ПОЛ АНДЕРСЪН СВЕТЛИНАТА

Превод от английски: Мария Ем. Георгиева, 1979

chitanka.info

Трябва да разберете, че това е най-голямата тайна, откакто съществува човекът. А може би и по-голяма. Мислите ли, че не ми се иска да изкрещя истината пред целия свят?

Да си призная, изненадан съм, че това ви учудва. Трябва ли непременно да съм необразован дръвник само защото зная достатъчно математика и физика, за да бъда астронавт? Не, сър, пътувал съм много и съм прекарал точно толкова време в музеите на Европа, колкото и в нейните кръчми.

Наистина, заради това моите спътници в полета до Луната ме гледаха малко подозрително: ние не бяхме роботи, а имаше толкова много неща за учене, че беше съмнително дали един човешки мозък може да ги побере. Струва ми се, че дълбоко в душата си те се страхуваха да не би спомените ми за „Мадоната при скалите“ — онази в Лондонската галерия, най-хубавата — да изместят от паметта ми орбиталната програма. Така че по време на тренировките си поставих за цел да демонстрирам всичките си познания по астронавтика. Мисля, че това до известна степен настрои Бърд против мене.

Не искам и кажа, че сме се спречквали. Когато „Бенджамин Франклин“ напусна космодрума и се насочи към Луната, ние бяхме един добре сплотен екип. Само обстановката беше малко по-напрегната от обикновено.

Бяхме трима, както си спомняте. Бърд беше командир и пилот, Ернандес — бордови инженер, а аз — щурман. Ако всичко е в изправност, за управлението на кораба е достатъчен само един човек, но за по-сигурно бяхме трима. Всеки от нас можеше да изпълнява задълженията на останалите.

Щом изведнъж влязохме в орбита, няколко дни почти нямахме какво да правим. Наблюдавахме как Земята постепенно се отдалечава, а Луната расте на фона на най-дълбокото и най-звездно небе, което можете да си представите. Не, не е възможно да си го представите. Никаква снимка не може да предаде неговото величие и самота.

В кораба беше много тихо. Разговаряхме за дреболии, сякаш за да държим на разстояние космическата тишина. Дългото бездействие ни измори. Трудно свикнахме и с безтегловността. Когато бяхме будни, някак си се справяхме, но инстинктите ни съвсем не се покоряваха и щом заспивахме, сънувахме кошмари. Към края на полета това се

случваше по-рядко, така че според мене човек може напълно да се приспособи с течение на времето.

Когато кацнахме, не почувствувахме някакво особено вълнение. Бяхме прекалено изтощени и напрегнати. Мястото на кацане не беше определено съвсем точно, тъй като малка грешка в орбитата можеше да доведе до голямо отклонение, още повече, че трябваше да се вземе предвид лунният релеф, можехме да сме сигурни само, че ще е близо до Северния полюс и не върху някое от „моретата“, които изглеждат така привлекателно гладки, а са толкова коварни.

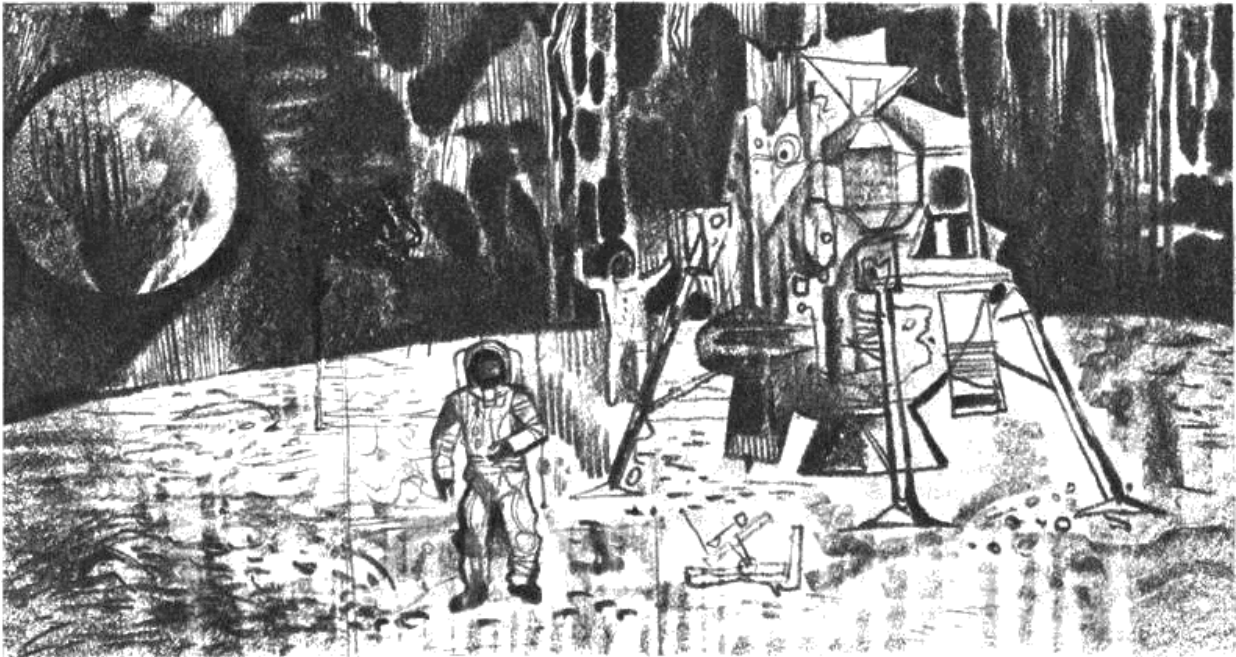
Всъщност, както си спомняте, кацнахме в подножието на Лунните Алпи, недалеч от кратера Платон. Местността беше неравна и скалиста, но корабът ни беше проектиран именно за такова място. Когато грохотът на ракетата утихна и в оглушените ни уши бавно настъпи тишина, ние дълго седяхме, без да продумахме. Дрехите ми бяха залепнали на гърба от пот.

— Е — каза най-после Беърд, — ето че пристигнахме.

Той откопча ремъците си, протегна ръка към микрофона и повика Земята. Ернандес и аз отидохме до перископа да разгледаме околностите. В пейзажа имаше нещо странно и тайнствено. Виждам съм земните пустини, но те не излъчват такава ярка светлина, не са така безнадеждно мъртви, скалите им не са толкова огромни и назъбени, с ръбове остри като бръснач. Южният хоризонт беше близо. Струваше ми се, че виждам как лунната повърхност се заобля и си губи в звездната пяна.

Теглихме жребий. Падна ми се честта пръв да стъпя на Луната. Аз и Беърд си сложихме скафандрите и се измъкнахме през люка. Даже тук, на Луната, скафандрите тежаха доста.

Стояхме в сянката на кораба и се оглеждахме. Сянката не беше абсолютно черна и рязка — имаше отражение от хълмовете, но беше по-дълбока, отколкото на Земята. Зад нас се надигаха високите, сурови планини. Пред нас беше склонът на Платон — неравен и напукан, кафяво-жълт на цвят. Кратерът рязко изпъкваше над кривата на хоризонта. Ослепен от ярката светлина, едва виждах звездите.

Може би си спомняте, че кацнахме малко преди залеза на слънцето и смятахме да отлетим две седмици по-късно, веднага след изгрева. През нощта температурата на луната спада до 250 градуса под нулата, но денем горещината е убийствена.

— Е, хайде! — каза Бърд.

— Какво? — попитах аз.

— Няма ли да произнесеш реч! От нас ти пръв стъпи на лунната повърхност.

— Да, но ти си командирът. Не бих и помислил да... Не, шефе, настоявам!

Сигурно сте чели тази реч във вестниците. Всички мислят, че е импровизирана, но всъщност тя беше написана от жената на някакъв шеф, която беше убедена, че има поетична дарба. Да му се повдигне на човек, нали? А Бърд искаше аз да я произнеса!

— Но това е бунт! — промърмори той.

— Предлагам да отбележите в дневника, че речта е произнесена — казах аз.

— О, господи! — изръмжа Бърд.

Но все пак по-късно той постъпи точно така. Разбирате, нали, че ви казвам това под най-строга тайна.

Бърд все още беше в лошо настроение.

— Вземи скални проби — нареди той, нагласявайки камерата.

— И то двойни, за по-сигурно. О, боже, жив ще се опека.

Почнах да отчупвам по малко от скалите, като си мислех, че следите, оставени от мене, сигурно ще се запазят, докато изгори слънцето. Чувствувах се така, сякаш извършвам осквернение, макар че и без това пейзажът беше достатъчно непривлекателен.

Не, струва ми се, че не съм прав. Само беше толкова чужд за нас. Знаете ли, че минаха няколко часа, преди да започна да виждам всичко. Трябваше време, за да свикне мозъкът ми с новите впечатления и да започне да ги възприема.

Беърд правеше снимки.

— Чудя се дали тази светлина може да се заснеме — казах аз.

— Няма нищо общо с каквато и да е земна светлина.

Наистина беше така. Не мога да обясня в какво се състои разликата. Представете си някоя от тези особени земни светлини, например медно-червеното сияние пред буря, само че милион пъти по-странна.

— Разбира се, че може да се снима — каза Беърд.

— Да, сигурно ще излезе нещо — отвърнах аз. — Но за да се почувствува напълно, трябва такъв художник, какъвто не се е раждал от векове. Рембранд? Не, за него е прекалено ярка и рязка тази светлина — толкова студена и все пак така дяволски гореща...

— Стига! — оглуши ме гласът в слушалките. — Престани с твоя проклет Ренесанс!

След малко се върнахме на кораба. Беърд беше все още вбесен от мене. Нямаше видима причина, но бяхме под такова голямо напрежение, пък и мястото не беше подходящо да говорим за изкуство.

Нагласихме уредите, направихме някои наблюдения, ядохме, подремнахме. С приближаването на слънцето към хоризонта сенките пълзяха по земята и се уголемяваха. Ернандес разгледа моите скални проби и каза, че не е геолог, но това не му прилича на нищо земно. По-късно ни казаха, че и за експертите тези камъни били нещо ново. Същите минерали като на Земята, но кристализирали по друг начин при тези необикновени условия.

След почивката забелязахме, че благодарение на ниското слънце и неравния терен сянката се беше простряла като широка пътека чак до кратера Платон.

Ернандес предложи да използваме времето до залеза, за да изследваме околността. Щяхме да се върнем след залеза, но лунната повърхност не можеше да изстине така бързо, че да не успеем да се приберем с помощта на отоплението от нашите батерии. В безвъздушното пространство топлината не се губи така бързо от излъчването, но скалите, толкова студени под повърхността, просто я всмукват, през ботушите.

Беърд се противопостави — по задължение, но и на него му се искаше да излезе, така че накрая тръгнахме и пратихме по дяволите всички правила.

Няма да описвам подробно впечатленията си. Просто не мога. Не само заради пейзажа и светлината. На Луната всичко тежи шест пъти по-малко, отколкото на Земята, докато инерцията се запазва същата. Изпитвате особено чувство — като че ходите под вода. Но човек може да се движи бързо, стига веднъж да свикне.

Когато стигнахме до стената на кратера, имаше още няколко часа до залеза и ние се изкачихме. Беше малко странно при тази ярка светлина и резките черни сенки, но не беше трудно. Склонът беше полегат, а на върха имаше нещо като проход, така че не се наложи да изкачваме цялата височина, която беше около 4000 фута.

От билото се откриваше гледка към равнина, покрита с лава. Краят ѝ не се виждаше. Изглеждаше почти като полиран черен метал, пресечен от дългата сянка на западната стена на кратера. Склонът надолу беше по-стръмен, полите му се губеха в мрака, но той също можеше да се преодолее.

Под шлема, нагрят от слънцето, главата ми беше като във фурна. Краката ми — изцяло в сянка — бяха вкочанени от студ. Но аз забравих всичко, когато видях под себе си мъглата.

Чували ли сте за нея? Астрономите са я забелязали отдавна. Изглежда като облаци или нещо подобно в някои от кратерите. Платон е един от тях. Надявах се, че ще можем да разрешим загадката. И ето, четвърт миля под нас мъглата се виеше на разпокъсани спирали. Тя извираще от мрака, блясваше за миг на слънцето като злато и се стопяваше, но нови и нови кълба непрекъснато се издигаха нагоре.

Тръгнах надолу.

— Хей! — извика Беърд. — Върни се!

— Само да погледна! — помолих аз.

— Да, и да си счупиш крака и да ни караш да те носим обратно, когато нощта ще настъпи всеки момент. Не!

— В този скафандър нищо не мога да си счупя — отговорих аз.

Наистина, скафандърът беше покрит отвън с дебел метален слой. А шлемът, направен от специални пластмаси, беше не по-малко здрав. Предполагам, че на Луната човек може да се удари достатъчно силно, за да умре — ако опита сериозно, но ще трябва доста да се потруди.

— Върни се, или ще те предам на военен съд! — каза Беърд през зъби.

— Бъди човек, капитане! — помоли го Ернандес.

Накрая той успя да убеди Беърд. Всъщност командирът беше ядосан само на мене. Привързахме се с въже един за друг и внимателно се спуснахме.

Мъглата излизаше от една пукнатина приблизително на половината път надолу. Когато осветихме тъмните скали, видяхме, че се натрупва по тях като скреж и после пак се изпарява. През нощта тя щеше да се превърне в лед — до сутринта. Какво беше това? Вода? Сигурно има подземна вода наблизо, не зная. Единственото, което открихме, беше...

Точно под пукнатината имаше широка издатина. Изкатерихме се по нея и погледнахме нагоре. Сега трябва да си представите обстановката. Стояхме на тази издатина, широка няколко ярда. Над нас стърчеше отвесната стена на кратера, а под нас скалите се губеха в мрака. Далече надолу дъното на кратера хвърляше стоманени отблясъци. Почвата беше покрита с метеоритен прах, натрупван с милиони години. Видях стъпките си ясно отпечатани в него и си помислих, че те могат да останат така завинаги или поне докато температурите промени или нови натрупвания на прах не ги заличат. Десет фута нагоре беше пукнатината, подобна на вкаменена уста. Мъглата излизаше от нея и се виеше нагоре, като образуваше нещо като покрив над главите ни — една тънка преграда между нас и небето. Слънцето беше зад стената на кратера, невидимо за нас. Само част от лъчите му, отразени от върховете, проникваха през мъглата.

Стояхме в това студено бяло сияние — сякаш светеше самата мъгла. Господи! Никъде на земята няма такава светлина. Тя проникваше навсякъде, просмукваше се в нас, студена и бяла като светеща тишина. Това беше блясъкът на блажената забрава.

И аз бях го виждал някъде преди това.

Не можех да си спомня къде. Стоях облян от тази странна, нереална светлина, мъглата се извиваше над главите ни и се разсейваше, мълчанието на вечността шумеше в слушалките и отекваше в душата ми и аз забравих всичко, освен студената, спокойна неправдоподобна красота на това сияние.

Бях го виждал някога, някъде, но не можех да си спомня.

Изведнъж Ернандес извика.

Беърд и аз се отърсихме от вцепенението си и тръгнахме към него. Той стоеше на няколко фута от нас, приведен над нещо и се взираше в него.

Погледнах надолу и ми премалая. Имаше стъпки.

Дори и не помислихме, че някой от нас ги е оставил. Някой се е изкачил по стената, стоял е тук за малко, пообиколил е, а после следите му отново слизаха надолу. Тишината беше като опъната струна, готова да се скъса. Най-после Беърд вдигна глава и впери поглед пред себе си. Светлината придаваше на лицето му нечовешка красота. Някъде бях виждал лице, осветено по този начин. Бях го гледал в захлас, но кога, в кой забравен сън?

— Кой ли е бил? — прошепна Беърд.

— Не се знае — каза аз. — Тези следи може да са от преди пет часа или от пет милиона години.

Това бяха следи от подковани ботуши. Не бяха твърде големи, но ако се съдеше по дължината на крачката, даже тук, на луната, можеше да се каже, че принадлежат на висок човек.

— Защо не са съобщили за това? — попита Ернандес.

— И как ли са могли да го запазят в тайна? — добавих аз.

Слънцето бавно се спусна надолу, странната светлина изчезна и на нейно място изгря синьото сияние на Земята. Лицата ни зад шлемовете придобиха мъртвешки цвят.

— Хайде — каза Беърд. — Да се връщаме на кораба. На земята трябва да знаят за всичко това.

— Не е ли по-добре да огледаме внимателно, преди да тръгнем — каза Ернандес. — Да проследим стъпките.

— Не носим никакво оръжие — възрази Беърд.

Не е нужно да ви предавам спора с подробности. Накрая се реши, че аз ще проследя стъпките, а Беърд и Ернандес ще се върнат. Имах на

разположение около час, за да изпълня задачата, а после трябваше да бързам обратно, за да не замръзна по пътя.

Хвърлих още един поглед назад и видях черния силует на нашия кораб на фона на звездното небе. Със залязването на слънцето зениците ми се разшириха и виждах повече звезди. После потънах в сянката.

Изкачването беше тежко, но сравнително бързо. Скалите бяха тъмни и ронливи. Можех да проследя пътя на непознатия по по-светлите петна там, където неволно беше откъртал парченца скала при изкачването си. Чудех се защо тези петна са по-светли, когато наоколо нямаше кислород, но реших, че тук се е намесил някакъв фотохимически ефект.

Беше ми трудно да намирам пътя в тъмнината. Фенерчето хвърляше пред мене светло петно, което не се разсейваше. Но скоро излязох на място, огряно от Земята, и когато очите ми свикнаха, стана по-лесно. След половин час бях на дъното на кратера. Слънцето се намираше зад стената му. Над мене се спусна черната нощ.

Нямах много време. Стоях върху гладката тъмна лава и се чудех дали да продължа след тези неясни следи в лунния прах. Можеха да ме заведат далече. После свих рамене и бързо продължих.

Сърцето ми биеше глухо. Скафандърът се изпълни със застоял въздух, следите едва се виждаха на земната светлина. Тези неудобства ме тревожеха повече, отколкото каквато и да е опасност за живота ми.

Бях преминал границата на безопасността, когато открих чуждия лагер. Нямаше много за гледане. Видях дълга следа от изровен прах и натрошен камък там, където нещо беше кацнало и после беше излетяло — някакъв летателен апарат с плазове. Но нито следа от кацане на ракета — почвата наоколо не беше обгорена! Имаше само няколко драскотини по скалите, от които са взимани проби, стъпки и нищо повече.

Стоях там, на няколко крачки от стената на кратера, мъглата — сега обагрена в синьо — се сгъстяваше. Стоях и мислех за този някой, който е долетял, без да има нужда от ракета и никога не е казал на никого. Огледах звездното небе. Нима оттам са ни изпреварили на нашата Луна?

Вече беше време да се връщам. Всяка минута забавяне намаляваше възможността да се върна изобщо. Още един поглед...

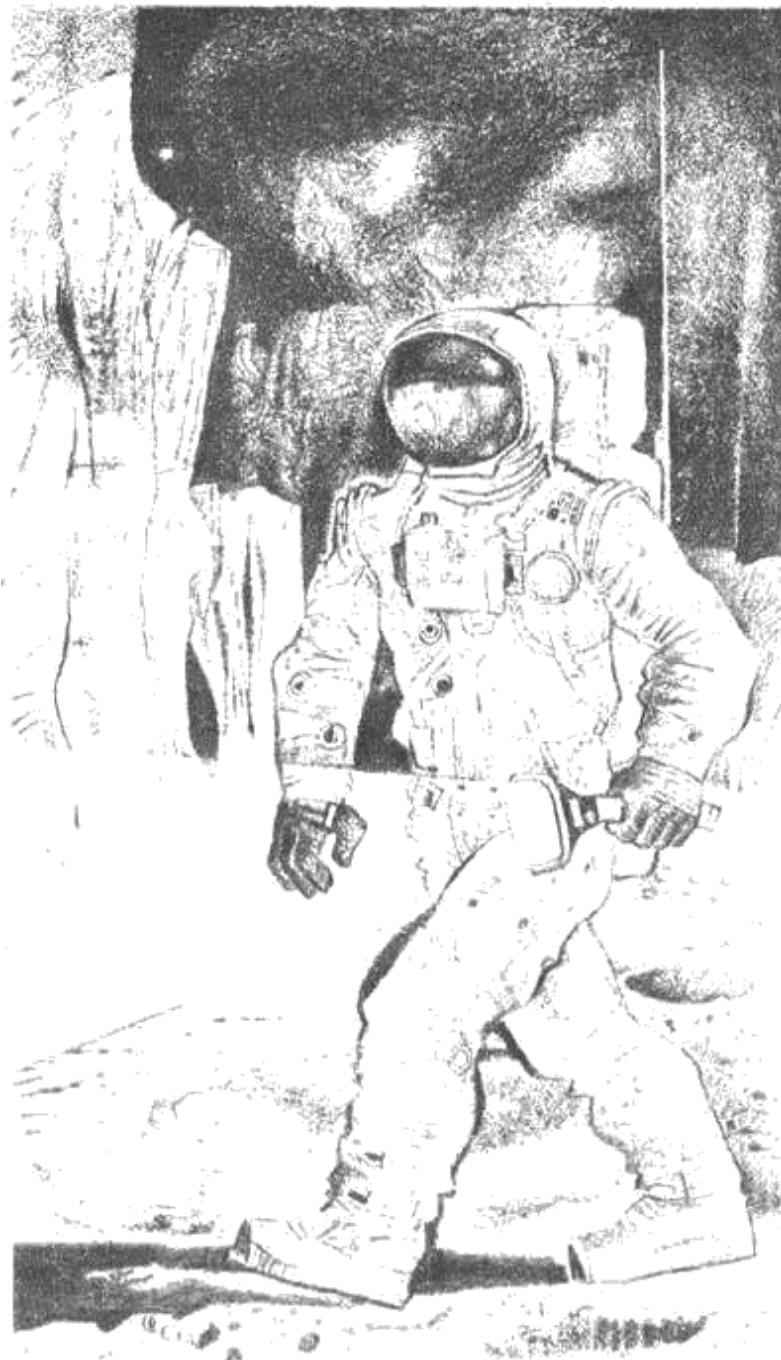
На едно място малка част от гранита се беше оголила. Помислих, че може да е направено нарочно, като някакъв знак, но когато се приближих, видях, че е естествено. Свих рамене и се обърнах да си ходя.

Но нещо привлече погледа ми. Вгледах се по-отблизо. Камъкът, огрян от земната светлина, имаше белезникав цвят. Плоската му част беше обърната към нашата планета. На повърхността му беше изсечен кръг. Забравих времето и нарастващия студ. Стоях и мислех, питах се дали знакът беше случаен или пък на някоя друга планета, от друга звездна система е имало Някой, който...

Милиони слънца се въртяха и сияеха над мене.

После изведнъж си спомних. Сетих се къде съм виждал тази светлина, която блестеше върху стената на кратера преди да залезе слънцето и разбрах истината.

Обърнах се и затичах.

За малко нямаше да успея да стигна. Батериите се изтощиха съвсем, когато бях на пет мили от лагера. Обадих се по радиото и продължих да се движа, за да се стопля, но краката ми бързо измръзнаха, аз залитах, всяка минута студът се увеличаваше.

Беърд ме срещна на половината път, бързо свали старите батерии и сложи нови.

— Ах, ти, глупако! — изръмжа той. — Проклет, сляп, безразсъден идиот! Ще те предам на военен съд!

— Дори и ако ти кажа кой е кацал в кратера ли? — попитах аз.

— Какво?!

Докато склони да му кажа, успяхме да се върнем на кораба и краката ми се размръзнаха. Дълго му обяснявах, но схвана идеята...

Разбира се, Информацията непрекъснато работи, откакто се върнахме на Земята и им казахме. Установи се че никоя държава не е изпращала експедиция. Но ние — Беърд, Ернандес и аз, знаехме това още от първата си нощ на Луната.

Ето защо ви повикахме, професоре. Заминаваме за Европа — официално, като туристи. Вие ще преровите архивите, а аз ще ви кажа дали сте намерили нещо ценно. Съмнявам се, че ще намерите. Тайната е била пазена добре, както и тайната на подводницата, която Той не е посмял да даде в ръцете на един воюващ свят. Но ако открием някъде дори само надраскана бележка, някакъв намек, аз ще бъда удовлетворен.

По това време не може да са имали ракети. Дори и да са знаели достатъчно физика, те не са имали тази химия и металургия. Но са попаднали на нещо друго. Антигравитация? Може би.

Дали ще открием някакви бележки или не, но за учените ще има работа. Самият факт, че е възможно да се направи такъв апарат, е голяма сензация, така че разбирате защо трябва да се пази в тайна.

Нищо не разбирате? Но, професоре, това ме смайва и наскърбява. И вие сте историк, културен човек!

Е, добре. Ще минем през Лондон, ще се отбием в Националната галерия и ще седнем пред една картина, наречена „Мадоната при скалите“. И ще видите светлина — студена, бледа и неизразимо нежна, светлина, каквато никога не е имало на Земята — струяща над Мадоната с младенеца.

А художникът е Леонардо да Винчи.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 4 от 1979 г.
Илюстрации: Боян Андреев

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.